

Zdeňka Lažanová

* 21. listopad 1942, Hradec Králové

Zdeňka Lažanová se narodila v polovině 2. světové války v roce 1942. Během svého života zažila dva totalitní režimy a oba výrazně ovlivnily její rodinu. Zdeňka má další tři sourozence, dvě starší sestry (Hanu a Marii) a mladšího bratra (Ladislava).

Psal se rok 1947 a rodina paní Lažanové žila ve Starém Bydžově na 90 hektarech, na kterých se nacházel statek s koňmi. Otec paní Lažanové - Ladislav Chmelař - byl vášnivý jezdec na koni a každoročně jezdil na parkurové závody v Nechanicích. Závody pořádala tzv. Selská jízda: „Selské jízdy vznikly v polovině 19. století jako projev vlastenecky laděných emancipačních snah v prostředí české a moravské vesnice.“¹. Jelikož se jednalo o vlasteneckou akci, otec rodiny se dostal do konfliktu s komunistickými funkcionáři z Noskova ministerstva vnitra, kteří viděli v „příliš“ vlastenecky orientovaném spolku hrozbu pro nastupující budování socialismu. Na slavnostech Selské jízdy v Nechanicích v roce 1947 otce zadrželi, protože byl v čele organizace závodů. Protože komunisté neovládali dosud justici plně, ta byla ještě pořád pod vedením Prokopa Drtiny z ČSNS, tudíž ministerstvo vnitra nemělo dostatečnou odvahu organizátory uvěznit bez jakýchkoliv důkazů o jejich rozvratné státní činnosti. Z těchto důvodů byl nakonec po dohodě, že se závody konat nebudou Ladislav Chmelař společně se zbylými organizátory propuštěn: „Po dvou rušných dnech opouští Selská jízda Nechanic. Bohužel, že jí nebylo možno ukázati Vám více než rozchod do svých domovů, když ministerstvo vnitra zakázalo jí konání soutěží a závodů.“². Bohužel, rodina spárům přicházejícího režimu takto neunikla. Místní komunistický aparát pouze vyčkával na úplné převzetí moci, a již po 25. únoru bylo patrné, že tohle byl teprve začátek.

V roce 1949 přišel další velký problém. Komunisté rodině sebrali 80 hektarů z jejich pozemků. Strana dala rodině nesmyslné požadavky na odvody, které nebylo možné na tak malém pozemku splnit. Stát vedený komunistickou stranou později z důvodů nesplnění požadovaných odvodů statek zabavil a rodina se musela vystěhovat. Díky známostem z koňského prostředí se rodina přestěhovala do státního hřebčince Pecínov u Benešova u Prahy, kde otec zastával funkci vedoucího statku. Odsud Zdeňka se sourozenci chodila 7 kilometrů do školy do Benešova. V roce 1950 vyšlo nařízení od ministerstva zemědělství pod vedením J. Smrkovského, že nesmí v zemědělských podnicích pracovat bývalí statkáři. A rodina dostala nařízení, že se musí znovu do 24 hodin vystěhovat. Otec objížděl okolní národní výbory a hledal pro rodinu ubytování. Nakonec dostal tip na letní byt v Čerčanech. Patřil židovské rodině bývalých vězňů z Terezína, kteří měli kvůli své minulosti pochopení pro situaci, ve které se Chmelařovi ocitli. Dali jim tedy k dispozici jejich letní dům, kam se rodina ihned přestěhovala.

---

¹ JIRÁSEK, Z.: *Nechanická aféra*. Státní okresní archiv, Hradec Králové 1992, s. 10

² JIRÁSEK, Z.: *Nechanická aféra*. Státní okresní archiv, Hradec Králové 1992, s. 77–80.

To nebylo všechno, v roce 1951 byl otec Zdeňky Lažanové odveden k Pomocným technickým praporům, kde tvrdě pracoval. S tímto faktem se rodina velmi těžce vyrovnávala po všech stránkách. Malá Zdeňka v této době nastoupila do školy. Škola však byla od jejich domova vzdálená 3 kilometry. Rodina měla napjatý rozpočet a nákup jídla pro čtyři děti a matku byl velmi složitý. Proto byli Chmelařovi částečně závislí na pašování jídla od otcových přátel a příbuzných. To nezůstalo bez povšimnutí komunistických funkcionářů, kteří měli důvodné podezření na ono nelegální dodávání jídla, a rozhodli se proto situaci neprodleně řešit. Paní Lažanová vzpomíná: „Nasadili na nás, na děti, nějakýho člověka, který si s námi hrál a chodil do lesa, protože byli zvědaví, jestli maminka neudrhuje styk s těmi bývalými přáteli, a hlavně jestli nám oni nevozí jídlo, protože my jsme toho jídla měli opravdu málo”.

Po dokončení povinné školní docházky se do života paní Lažanové začínaly silněji promítat režimní represe. Jejím dvěma starším sestrám nebylo umožněno zahájit studium na střední škole, a proto odjeli za prací do Karlových Varů. Našly si práci v porcelánce. Paní Lažanové je sice umožněno jít na Jedenáctiletou střední školu, ale po maturitě jí už režim nedovolil studovat vysokou školu. Proto se také odebrala do Karlových Varů, kde si po večerech dodělávala nástavbu stavební školy, kterou pak završila dálkovým studiem na vysoké škole ČVUT.

Rok po okupaci se paní Lažanová vydala se svojí sestrou Marií stopem po Evropě. Navštívily Německo, posléze i Anglii. Tam bohužel Marie onemocněla a paní Lažanová se tak musela sama vydat stopem přes Belgii do Německa, odkud se konečně dostala do Československa. Naštěstí o několik dní později se za ní ve zdraví vrací i její milovaná sestra Marie. Ve stejný rok přichází těžká fáze normalizace a vycestovat do zahraničí, hlavně na Západ, je pro protirežimní mladou ženu skoro nemožné, takže během dalších dvaceti let se za hranice železné opony už nepodívala.

O deset let později se paní Lažanová přestěhovala do bytu na Praze 4, kde bydlí dodnes. Jako nadaná projektantka přes všechny nástrahy režimu si po Listopadu vybudovala kariéru živnostníka a založila si v roce 1991 vlastní projektovou kancelář, kde konečně našla uplatnění a mohla plně realizovat svůj potenciál.

Již od Nechanické aféry házel režim rodině Chmelařových klacky pod nohy. Přes všechny komplikace a životní těžkosti žije paní Lažanová svůj život naplno. Procestovala spoustu zemí světa a vytvořila velkou řadu důležitých projektů. Její životní osud je velkou inspirací nám, stejně jako pro ni byl životní inspirací osud jejího otce, kterého se režimu nepodařilo získat na svou stranu.

Ke konci rozhovoru jsme se paní Lažanové zeptali, jaké poselství by předala dalším generacím. Na tuto otázku odpověděla:

„Ze všech malérů se dá vybabrat, ale jen svou vlastní pílí.“